

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

Dr. Herczeg János

EU-hoz való csatlakozás vagy kimaradás

1. Bevezetés gyanánt

Alap 1996/1-2 számában Dr. Plenter János¹ tollából megjelent egy igen figyelemre méltó cikk „Salto mortale” a bizonytalanba címmel Magyarország esetleges Európai Unió tagságáról. A téma külön aktualitását aláhúzza az is, hogy 1997. júliusában Magyarországot, 5 másik országgal együtt, a NATO után meghívták az Európai Unióba, pontosabban lehetővé tették, hogy megkezdhesse a csatlakozási tárgyalásokat.

Írásomban Magyarország Európai Unió leendő tagságáról fejtem ki véleményemet, a pártatlanság oldaláról, s még a látszatát is kerülöm annak, hogy megkísérlem felvenni a pártatlanság állapotát, de mondanóban pártpolitikai célokat fedezhessen fel bárki. Céloom nem az Unió tagság vagy a nem tagság előnyeinek és hátrányainak, sem pedig az Európai közösség belső ellentmondásainak feltárása. Csupán részben a cikk részben pedig az utóbbi hetek történései készítették e Magyarország számára sorskérdés néhány aspektusának átgondolására. Ezt követőleg a kérdés konkrétabb megfogalmazása érdekében, de még mindig gondolati szinten maradvával szeretnék foglalkozni, hogy a Nyugatmagyarországi régió számára mit jelenthet a tagság vagy kívülmaradás állapota.

1 Dr. Plenter János: „Salto Mortale” a bizonytalanba.
Gazdaság és Társadalom 1996/1-2.sz.

Mielőtt azonban ebbe belefognék, engedjen meg Plenter doktor néhány gondolatot főként dolgozatának igen szigorúra sikeredett címével, a bevezetővel és végkövetkeztetéseivel kapcsolatban.

Amennyiben akaratom ellenére az alábbi soraim kritikának tűnnének, úgy ezúton megkövetem a cikk szerzőjét és biztosíthatom, hogy nagyon értékes elemző írást adott közre.

2. Gondolatok a cikk kapcsán

Úgy vélem enyhe túlzás azt állítani, hogy az ország cirkuszi mutatvány módjára veti bele magát az ismeretlen mélységbe. Hiszen a mélység, s ezt a szerző is kifejti nem is olyan ismeretlen, továbbá jó egynéhány szegényebb ország EU-s tagsága az ellenpélda arra, hogy a tagság a felkészülés hiányában is jótékony hatást gyakorolt az egyes országok (Görögország, Portugália, Spanyolország) gazdaságára és társadalmára.

Bizonyára a világon kevés olyan ország van amelyet nem fenyeget a gazdasági, társadalmi, morális, környezetvédelmi stb. csődhelyzet. Azt, hogy az ország sodródik egy baljóslatú állapot felé azért is kétlem, mert ez az ország, mint mindig, most is kényszerpályára került és abban reménykedjünk, hogy ez a kényszerpálya jobb, mint az előzők voltak. Továbbá hogy az-e a baljóslat, ha bekerülünk, vagy az, ha kimaradunk, ez nemcsak közgazdasági számítások kérdése. Úgy gondolom, hogy most íródik az emberiség és benne a magyar nemzet legújabb kori története. Mint annyiszor a honalapítás óta ma is sorsfordulók előtt állunk. A magyar történelemben múltunkban, jelenünkben is jellemző volt a sorsfordulók érzelmi alapon való eldöntése vagy el nem döntése.

Ez jó vagy rossz, mi egyszerűen ilyenek vagyunk.

3. Építsünk végre szilárd alappilléreket

Tovább folytatva a gondolatot úgy vélem, ha a magyar társadalom alappillérei igazán szilárdak volnának sem az egyik, sem a másik állapot nem lenne bajjóslatú. Nézzünk néhányat, hogy melyek ezek:

- ↳ tőkeerős hazai vállalkozói réteg,
- ↳ szilárd, az egyenjogúságon, igazságosságon és emberségen alapuló jogrend,
- ↳ társadalmi egyetértés sorskérdésekben,
- ↳ toleráns, de követelményeket támaztó egyenjogúságot a munkában, jogban, kultúrában, szociális állapotban, életminőségben és a kölcsönös illeszkedést megkövetelő példaértékű kisebbségi politika,
- ↳ az emberi jogokat garantáló alkotmány,
- ↳ a népesség fogyását megakadályozó és visszafordító társadalmi-gazdasági közeg és politikai felelősség,
- ↳ progresszív és nemzeti értékeket erősítő jövőorientált nevelési-oktatási rendszer,
- ↳ Magyarország biztonságát és egyenrangú üzleti-kulturális partnerségét garantáló nemzetközi szerződések,
- ↳ a gazdaság és társadalom működésétől nem idegen bankrendszer
- ↳ szilárd demokratikus képviseleten alapuló államhatalom és önkormányzatok,
- ↳ az ország ellátását és külgazdasági bevételeit növelő mezőgazdaság és feldolgozóipar²,
- ↳ a minőség és teljesítmény elismerése stb.
- ↳ Azt gondolom még hosszasan lehetne sorolni azokat az alappilléreket, amelyek megléte esetén sorskérdéseket talán könnyebben el lehetne dönteni.

2 Egyik amerikai egyetemről érkezett vendégprofesszor így kezdte az előadását, hogy „Önöknek annyi és olyan termőföldjük van, amelyen Európa nagy részének élelmiszer szükségletét meg lehetne termelni”.

4. Fel kell készülni, de hogyan?

Igazat adok a szerzőnek abban, hogy a csatlakozásra fel kell készülni, és Magyarországnak mint egyenrangú szerződő félnek feltételeket kell támasztani, beleértve még a közelmúlt történelmében elszenvedett igazságtalanságok következményeként előállt állapotok minden érdekelt fél szempontjait figyelembe vevő végleges rendezését is.

Azonban látnunk kell, hogy a rendszerváltást követően az ország gazdasági, társadalmi és biztonságpolitikai stabilitását jelentő pillérek csak nagyon hiányosan épültek ki. Még „statikailag” ingatag építménnyel rendelkezünk.

5. Képesek vagyunk-e a változtatásra, és mi lesz ha egyedül maradunk?

Az ország mai politikai állapotát tekintve nehezen elképzelhető, hogy ezt magunk, záros határidőn belül, segítség nélkül meg tudjuk tenni. Ez az amit kétek és megkockáztatom, hogy a még oly rossz Európai Unióban is ezek a folyamatok felgyorsíthatók. Úgy gondolom, hogy több területen is ránkér a nemzeti önazonosság és tradícióink megtartása mellett az európai normák átvétele.

6. Talán nem a téves gazdaságpolitikában kellene keresni a hibát?

A szerző a bevezetőben írja: „A jelenleg érvényes társulási szerződés a behozatal 1989/90. évi liberalizálása miatt már eddig is 1,5-2 milliárd dollár évi veszteséget okoz az országnak”.

Úgy tűnik, a szerző 1989. előtt vagy nem volt Magyarországon és ezért nem tudhatja vagy nem emlékszik az akkori hiánygazdaságra.³

Nem emlékszik a Trabantok, Wartburgok megszerzéséért való 4-5 éves várakozásra, a silány minőségű áruválasztékra, a húsvétkor, karácsonykor csöpögtetett jobb minőségű „nyugati” termékekre, a kiváltságos elvtársak eldorádójára.

Nehezen tudom elképzelni, hogy ugyanazok a hölgyek és urak fogják Magyarországot szilárd tartópilléreire felépíteni, akiknek a szótárából 1989 előtt hiányzott a szocializmus mint hiánygazdaság, és ennek egyenes következményeként borítékolható totális társadalmi, gazdasági csőd?

7. Egészséges kényszerpályák kellene!

Nem tudományos állítást kívánok igazolni, amikor megkockáztatom, hogy az ország, a nemzet felemelkedése szempontjából szükség van az önmagunk által felállított vagy nemzetközi együttműködések által a haladás irányába mutató megfelelő szabadságfokú kényszerpályák elfogadására, a kényszerpályák által nyújtott lehetőségek maximális kihasználására.

8. Egy kis tanpélda a stratégiai előrelátás hiányára, vagy a szűklátókörűségre ki, hogy akarja:

Egy példát szeretnék bemutatni remélve, hogy Magyarország nem kerül hasonló helyzetbe. Az egyik nyugat-dunántúli vasút építése idején, amely a régiót egészen az Adriával kötötte össze, egy kisváros iparosainak és kereskedőinek nyomására nem a városon keresztül vezették. Féllelmükben tagadták meg a vasút átvezetését féltve megszerzett privilégiumukat. Mondván, ha a vasút a városon át vezet akkor jönnek más

3 A szándék remélem nem sértő, ezek tények még ha el is akarjuk felejteni.

iparosok és kereskedők, jön a konkurencia. Ők jól megvannak, nem kell a verseny. A földszintes kisvárosból azóta a szocializmust építő pártapparátus nagyvárost csinált a szomszéd város rovására, de a szárnyvonalból már nem lehetett többé fővonalat építeni. Gondolom, épeszű ember nem akarja, hogy Magyarországot Nyugat-Európával csak szárnyvonal kösse össze a rajta zakatoló vicinálissal.

9. Mi lenne és mi nem lenne jó nekünk?

Nem lenne jó, ha Magyarország mint földrajzi szempontból született logisztikai központ nem racionális, súlyos érvek hatására, hanem ma még hatalmat nem élvező pártok és politikai csoportosulások által politikai megfontolásból felkorbácsolt indulatok hatására maradna ki Európa vérkeringéséből. Ez esetben tényleg baljóslatú döntés felé sodródhat az ország.

Nem lenne jó, ha a jelenkort nem történelmi esélynek értékelnénk. Más kérdés, hogy élünk-e a lehetőséggel vagy elbeszélünk mellette.

Nem lenne jó, ha Magyarország gazdasági-társadalmi erejét, jövőbeni biztonságát az indulatok és érdekek mentén értékelnénk.

Nem lenne jó, ha az ország nem készülne tudatosan az EU-ba történő belépésre vagy kimaradásra és védtelen prédájává válna a nemzetközi és hazai tőke azon - hála istennek még nem meghatározó, de egyre dominánsabb - részének, amely nem ismer nemzeti érdeket és értékeket.

Nem szeretnénk prédájává válni a terrorizmusnak és semmilyen irányú politikai kilengéseknek. Közép-kelet európai betegség az ideológiákban való gondolkodás, és mint tudjuk a győztes ideológiák némelyikétől nem áll messze a politikai terrorizmus.

Jó lenne, ha önazonosságunk megőrzése mellett gyökeret verne az európai gondolkodás, európai módon való politizálás.

Jó lenne, ha stratégiai gondolkodással hozzálátnánk a nemzet fel-emelkedését hátráltató gyengeségeink konszenzus alapján történő fel-számolásához.

Jó lenne, ha a lehetőségeink jobb kihasználására koncentrálnánk, ahelyett, hogy ha már valami rosszul megy, tegyünk rá még egy lapáttal.

Jó lenne, ha a közvélemény formálásában hangsúlyt kapna a minőség és teljesítmény fogalma.

Jó lenne, ha a közgondolkodásban a fatalista, passzív, kesergő, de-magóg (és még lehetne sorolni) gondolkodás helyett teret nyerne a prog-resszív pozitív jövőorientált gondolkodás.

Ha ezen gondolatoknak csak egy része teljesülne nem volna nehéz az EU - csatlakozás vagy kimaradás sorskérdésében döntést hozni.

Úgy vélem, hogy akár a csatlakozásra vagy nem csatlakozásra ösztö-nözni, néptömegeket befolyásolni, esetleg utcára vinni igen nagy politi-kai és történelmi felelősség.

10.Mit jelent Nyugat-Magyarország számára az EU-hoz való csatlakozás vagy nem csatlakozás?

Állásfoglalásom első részében megkíséreltem érzékeltetni, hogy első sorban gondolatokat szeretnék felvetni és gondolkodásra inspirálni a csatlakozás vagy nem csatlakozás kérdésében. A nyugat-magyarországi régió a csatlakozás vagy nem csatlakozás tekintetében igen érzékeny területe az országnak.

Ez többek között az alábbiakban mutatkozik meg:

Az országos átlaghoz viszonyítva lényegesen alacsonyabb a munka-nélküliség. Győrben 1-2%, Sopronban gyakorlatilag a bejelentett mun-kanélküliek száma 1000 fő alatt van. Viszonylag csekély mértékű mun-kanélküliség oka az átlagosnál nagyobb munkakínálaton kívül a szom-szédos Ausztriában végzett legális vagy illegális munkavállalás.

Budapest után a legtöbb külföldi érdekeltségű vállalat itt működik. Audi, Opel, Semperit cégek már évekkel ezelőtt megkezdték működésüket és valamennyi cég igen magas műszaki-technikai és minőségi színvonalat képvisel. A cégek termelékenységének színvonala gyakorlatilag eléri a nyugat-európai leányvállalatokét. A multinacionális cégek mellett számos kis és közepes vállalkozás is működik.

Természetesen voltak és vannak vadhajtások is, melyeknél cél volt az elavult termelési technika Magyarországra való adaptálásával túladni a „0”-ra leírt berendezéseken.

Vannak olyan vállalkozások, amelyeknél cél volt a magyar piac megszerzése a magyar vállalat megvásárlását követő likvidálásának árán is.

Vannak olyanok is, akik számára kizárólag az olcsó magyar munkaerő megszerzése volt a cél és ennek érdekében telepített le a régióban kézimunka igényes üzemeket.

Az olcsó magyar munkaerő és infrastruktúra mint motívum általában a külföldi érdekeltségű cégek többségénél tetten érhető.

Annak ellenére, hogy a hazai munkaerő költsége évről-évre araszolgat felfelé, arányaiban még mindig 6-7-szer kevesebb mint az osztrák és 8-9-szer kevesebb mint a német munkaerő költsége.

Az utóbbi 5-6 évben a magyar infrastruktúra költségei jelentősen növekedtek. A költségek további emelkedésével a külföldi érdekeltségű cégek számára több lehetőség is kínálkozik.

Elméletileg megkezdődhet, illetve folytatódhat a magyarországi üzemekben az európai üzemekhez hasonlóan a munkafolyamatok automatizálásával a munkaerő kiváltása, de egyes esetben bekövetkezhet az üzemek bezárása és kitelepítése Magyarországról a lényegesen olcsóbb bérű országokba.

Mindezek ellenére megállapítható, hogy a nyugat-magyarországi régióban gyökeret vert külföldi érdekeltségű cégek egyértelműen jótékony hatást gyakoroltak a térség gazdaságára

A nagymérvű bevásárló turizmus és átmenő forgalom következtében viszonylag fejlett a kereskedelem és a szolgáltatóipar.

Arányait és a minőséget tekintve bőven van még tennivaló. Csak Sopronban százon felül van a fogorvosi rendelők száma, több mint ötven ügyvédi iroda működik és ennél több iroda vagy cég foglalkozik ingatlanközvetítéssel.

A határ közeli városokban, de a távolabbi településeken is a szolgáltatóipar és kereskedelem ráépült a napi bevásárló idegenforgalom által biztosított fizetőképes keresletre.

A régió városaiból egyre több fiatal tanul (a tehetősebb szülők gyermekei) Ausztria közép- és felsőoktatási intézményeiben abban a reményben, hogy ezáltal a külföldi munkavállalás számukra könnyebbé válik.

Növekszik a térségben a külföldiek ingatlanvásárlási igénye. Egészen kis falvakban telepednek le külföldiek és nem csak az egykor külföldre szakadt atyafiak, hanem külföldi nemzetiségű polgárok is.

Közúton, mezei utakon egyre többször lehet találkozni osztrák rendszámú mezőgazdasági gépekkel. Egyre több az ún. zsebszerződéssel a térségben gazdálkodó osztrák állampolgár. Nő a bekerített területek száma. A gondolkodó magyar honpolgár nem érti, hogyan és milyen alapon, milyen engedéllyel tartózkodhatnak és végezhetnek munkát külföldi gazdálkodók és gépek? Hol és mikor vizsgáztatták le az erőgépeket, hogy a magyar előírásoknak megfelelhet? Ha vannak, márpedig vannak erre jogszabályok (idegenrendészeti, külföldiek munkavállalására, letelepedésére stb. szolgáló jogszabályok), kinek a feladata volna ezek betartását ellenőrizni és a szükséges intézkedéseket haladéktalanul

megtenni. A következő kérdés pedig önként adódik. Ki a felelős azért, hogy ez az állapot előállt? Ez az állapot, úgy gondolom, hogy egyszerre irritálóbb és jogszabályellenes, de nem tudni milyen érdekek mentén megtört. Próbáljon meg bárki Ausztriában zsebszerződéssel illegálisan saját gépekkel gazdálkodni. Úgy vélem, hogy az elkövetkezendő 5-10 éven belül nem lesz gondja, hogyan lépje át az osztrák határt, ha egyáltalán a börtönt és kitoloncolást megússza.

Még jó néhány tényezőt lehetne felsorolni a régió jellemzésére, amelyekből látható, hogy földrajzi, fejlettségi, népesség összetétel szempontjából az EU-hoz való kapcsolódásban a térségnek rendkívül fontos szerepe van.

Magyarország régiói között meglévő fejlettségbeli eltérések csak hosszabb távon egyenlíthetők ki. Bizonyos eltérések még ezután is maradhatnak. Ebben nagy szerepe van a régió elhelyezkedésének, más térségekhez való kapcsolódásának, kulturális-történelmi hagyományoknak és nem utolsósorban a szomszédos (ha határ menti régióról van szó) ország fejlettségi szintjének.

Nem véletlen, hogy a burgerlandi tartomány Ausztria mindmáig „legszegényebb” tartománya. Nem véletlen az anyagi erők koncentrációja annak érdekében, hogy lépéshátrányát a tartomány behozhassa.

11. Hogyan érintené a régiót az EU-hoz csatlakozás vagy kimaradás?

Mindenekelőtt gondolati szinten a felsorolt régió-jellemzőkön keresztül kísérlelhető meg a következtetések levonása.

Az ország és a régió előtt elvileg két út áll. Az egyik lehetőség a néhány hónapon belül megkezdődő tárgyalások eredményeként 3-5 éven belül a rendes tagság elérése annak minden pozitív és negatív hatásával.

A másik lehetőség a társult tagság fenntartásával (ha ez lehetséges) együttműködési megállapodásokkal való együttélés az EU-val több évre jegelt elképzeléssel vagy végleges lemondással a tagságról.

Mindkét esetben természetesen más és más hatással és érvényességgel kell figyelembe venni az EU működését szolgáló belső megállapodásokat. Marrakesh-i megállapodás, Maastrichti Szerződés, Schengeni Egyezmény.

Ténykényt kell elfogadnunk, ha kimaradunk, akkor az EU határ az osztrák-szlovén határ lesz, ha bekerülünk, akkor az EU határ Magyarország keleti határainál fog végződni.

12. Nézzük röviden a hatásokat !

12.1. Foglalkoztatottság.

Ha az EU-n kívül leszünk, a határőrizet szigorítása miatt (ennek már tanúi vagyunk) megnehezednek a munkavállalási feltételek a régió lakossága számára. Nem valószínű, hogy az osztrák munkaadók tolerálni fogják a több órás kiszámíthatatlan határátlépések miatti késéseket. Emiatt és a számunkra nehezebbé váló piaci eladási lehetőségek miatt is várhatóan megnő a munkanélküliség, és ezzel együtt megjelenhet a még nyomokban fellelhető létbűnözés.

Úgy gondolom, nem kell különösebben bizonyítani, hogy a piaci kapcsolatokat tekintve az EU erőfölénye velünk szemben vitathatatlan. A más relációjú piacok megszerzése és megtartása számunkra egy esély, azonban ennek kihasználásához megfelelő versenypozíció elérésére van szükség. Ez utóbbiakhoz pedig az hiányzik, amelyből a legszegényebbek vagyunk a működő tőke.

Ha belépünk a munkaerő elvileg szabad áramlása esetén eláraszthatja a régiót a nyugat-európai munkaerő felesleg (elsősorban az ott is „idegennek” számító). Ez nem olcsóbb nem jobb mint a magyar munkaerő azonban egyszerűbb lesz a nyugat-európai szociális terheket Magyarországra hárítani.

Minden bizonnyal a régióban ez is a munkanélküliség növekedését eredményezheti és elérhetjük azt a „fejlettségi szintet”, hogy már külföldi munkavállalók is magyar munkanélküli segítyen fogják tengetni napjaikat.

Miután az EU-n belüli munkaerő-áramlás nem csak egyirányú lehet, elvileg a magyar munkaerő számára is nyitott lesz az európai munkaerő piac, amelynek hosszú távú pozitív hatása is lehet, ha majd egyszer ez a munkaerő szakmai tapasztalatok birtokában visszatér.

A munkaerő beáramlását befolyásolhatja, hogy a kereskedelem, a szolgáltatás, a termelés, a mezőgazdaság, milyen mértékben lesz képes a számunkra negatív hatásokat ellenszabályozni.

13.A külföldi működőtőke

Abban az esetben, ha EU-n kívül leszünk a külföldi működőtőke transzfer átmenetileg megcsappanhat, sőt bekövetkezhet tőke kivonás is. Egy ilyen kis ország mint Magyarország történelmi szomszédjaival és a múlt problémáival terhelt nehezen adhat biztonsági garanciákat a hozzánk befektetni szándékozóknak.

A térség konfliktusforrásai miatt az EU-hoz történő belépésünk ellérére is bekövetkezhet a külföldi működőtőke beáramlásának lefékeződése.

A másik ok lehet, hogy a lassú nivellálódás következtében a szociális és termelési költségek olyan mértéket is elérhetnek, hogy nem lesz érdeke a befektetőknek a jelenlét növelése.

Ez esetben is bekövetkezhet tőke kivonás, és a termelőkapacitások áttelepítése sokkal kisebb ráfordításokat igénylő működési környezetbe (Indonézia, Kína stb.).

Ellenkező előjellel kétségtelenül reális veszély, hogy az állam a gazdaság biztonságát garantáló szektorok (energia-szektor) külföldi multinacionális cégek tulajdonlásának további növekedésével az ország jelenlegi, már kritikus szintet elért kiszolgáltatottsága tovább növekedhet.

Azt is meg kell mondani, hogy ahogy a jelenlegi privatizációs történések mutatják, az ország gazdasági kiszolgáltatottságának növekedése nem feltétlenül EU tagság vagy nem tagság kérdésétől függ.

14. Kultúrturizmus-bevásárló turizmus

A határellenőrzések jelentős szigorítása az EU-ból történő kimaradás esetén az un. bevásárló turizmust megfojtja, az erre szakosodott kereskedelem és szolgáltatóipar tömeges csődjét eredményezi.

A kultúr turizmus (minőségi turizmusnak is nevezhetnénk) fejlesztése tökeigényes.

A jelenlegi szolgáltatások minőségi színvonala az igényesebb idegenforgalom elvárásainak nem felel meg.

Az EU-ba történő belépésünk esetében a határnyitás versenyre kényszerítené a bevásárló idegenforgalomból élő szolgáltatókat és kereskedőket.

Ez esetben a nagyobb befektetési kedv meghozná azt a tőkét, amelyből a minőségi turizmus igényei kielégíthetők lennének.

Egy példa erre. Évek óta megy a vita a fertői Eszterházy Kastélyegyüttes hovatartozását és felújítását illetően. A kastély botrányos állapotban van és ez szégyen mindazokra, akik tehettek volna és nem tettek azért, hogy ez a Közép-Európában szinte egyedülálló páratlan szépségű épületegyüttes a régió turisztikai vonzereje legyen. A kastély egyik mellékszárnnyában még ma is konzervgyár működik

15. Mezőgazdaság és feldolgozóipar

Kétségtelen, hogy egy esetleges EU csatlakozás legnagyobb vesztese a magyar mezőgazdaság volna.

Az elmaradott infrastruktúra mellett a mezőgazdaság az a terület ahol akár belépünk, akár kimaradunk, államilag preferált változtatásokra és stratégiára van szükség. A tőkeszegénység, a termelési feltételek elmaradottsága, a többszázézes kis földtulajdonos, valamint gazdálkodók magas életkora és a volt szocialista nagyüzemek vergődő veszteséget veszteségre halmozó romhalmaza intő jel a magyar mezőgazdaság kiszolgáltatottságára és versenyképtelenségére. Ez pedig szintén nem a belépés vagy be nem lépés kérdése.

Ez a magyar mezőgazdaság nemhogy az EU, de szép lassan a magyar piac teljesítmény-és minőségi követelményeinek sem felel meg.

Miután stratégiai-termelési ágazatról van szó, versenyképességének feltámasztásához sokkal nagyobb mérvű támogatásra van szükség. Ez pedig a mindenkori kormányzat kiemelkedő feladata kell, hogy legyen.

Fontos a magas színvonalú mezőgazdasági kultúra elterjesztése. Ehhez pedig ajánlom az egyes gazdálkodóknak és az illetékes kormányzati szerveknek is, hogy tegyenek tanulmányutakat néhány zsebszerződés keretében működő osztrák gazdálkodó portáján.

Ha valahol fel kell készülnünk az EU-s tagságra, akkor a mezőgazdasági ágazat feltétlenül az.

A mezőgazdaság fejlesztésére kilátásba helyezett néhány tízmilliárd forint támogatás csepp a tengerben.

Nem kétlem, hogy fontos a hadsereg fejlesztése, azonban, attól tartok ha a mezőgazdaság még jobban szétzüllik nem lesz kit és mit megvédeni.

16. Az infrastruktúra

Annak ellenére, hogy a régió infrastrukturális színvonala valamivel jobb az országos átlagnál, messze elmarad a legszegényebb EU-s országok infrastruktúrájától.

Úgy ítélem meg, hogy ez az a terület, amely esetében egy EU-s tagság (már azt megelőzően) kedvező irányú változtatásokat eredményezne. A régió közúti hálózata elmaradott, silány minőségű, túlterhelt, helyenként méreteket és vonalvezetést tekintve az európai normáknak messze nem felel meg.

Az anomáliákról ne is beszéljünk. Az 1995-ben Sopronban üzembe helyezett ROLA kamion terminál teljes mértékben osztrák célokat szolgál. A kamionok kerekeken jönnek naponta százával a kanyargós, népszerű nevén halálútnak nevezett, 85-ös úton⁴, hogy Ausztrián keresztül vasúton folytassák útjukat. Visszafelé ugyanez ismétlődik meg, túlterhelve a magyar utakat és környezetet. Csak zárójelben jegyzem meg, hogy az 1996. évi rekord privatizációs bevételből sem jutott arra, hogy az ország második legfontosabb közútján európai állapotokat teremtsenek. A kommunikációs hálózatok minősége, a vasúti közlekedés állapota, a falvak infrastrukturális ellátottsága sokat változott, de még mindig nem európai színvonalú.

Esetleges EU-s tagságunk esetén reménykedni lehet abban, hogy nem néz bennünket senki Európa szegényházának és meg fogják követelni tőlünk egyik oldalon az európai normákat és mi is megkövetelhetjük az egyenlő elbírálást az infrastruktúra fejlesztésében és a környezetünk, természeti értékeinek megőrzésében.

⁴ Meg lehetne írni a 85-ös út balladáját is a Kaliforniába vezető 66-os úthoz hasonlóan.

17. Összefoglalva az elmondottakat

Mint ahogy a bevezetőben kijelentettem céлом pro és kontra gondolatok felvillantása volt az EU csatlakozás vagy nem csatlakozás sorskérdésében.

A nyugat-magyarországi régió mindkét esetben az ország stratégiai-lag fontos térsége. Ennél fogva meggyőződésem, hogy mind a csatlakozás, mind a nem csatlakozás állapotában a régió gazdasági és társadalmi jellemzőit illetően érzékenyen fog reagálni.

Az egyes jellemzők megfelelő definiálása esetén ezek a reakciók előrevetíthetők, modellezhetők, prognózisok készíthetők.

Úgy gondolom, hogy indulatokkal fűszerezett viták helyett korrekt hatásvizsgálatokra van szükség, amelyekből az előnyök és hátrányok hitelesen becsülhetők és kimutathatók.

A szakértők, politikusok és médiák feladata és felelőssége, hogy az emberek korrekt, megalapozott tájékoztatás birtokában felelősséggel tudjanak dönteni egy majdani népszavazáson az Európai Unióhoz való csatlakozás vagy nem csatlakozás történelmi sorskérdésében.

Szakirodalmi jegyzék

1. Dr. Plenter János: „Salto Mortale” a bizonytalanba
Gazdaság & Társadalom 1996/1-2 szám
2. Szira Tamás: Quo vadis Hungaria
IV. Jövőkutatási Konferencia 1994 I. kötet
3. Balázs Judit: Gazdasági biztonság Közép-kelet európai dilemmák
IV. Jövőkutatási Konferencia 1994 I. kötet
4. Dr. Herczeg János: A külföldi érdekeltségű cégek stratégiája és managementje
Gazdaság & Társadalom 1993/6. szám
5. Dr. Herczeg János: A hazai privatizáció nyertesei és vesztesei
Gazdaság & Társadalom 1995/ 2. Szám